

TEMA

Marianne Christensen om livet uden børn:

Jeg har lært at klappe sorgen lidt på hovedet

Af journalist Anne Buur

66-årige Marianne Christensen er uddannet folkeskolelærer. Desuden står der historiefortæller, foredragsholder og medforfatter til bogen "Det sidste led- et liv uden børn" på cv'et. Bogen tager udgangspunkt i en række danskeres fortælling om livet uden børn. For nogle var det et bevidst valg ikke at få børn, mens det for andre ikke kunne lade sig gøre, selvom ønsket var stort. Marianne ville gerne have haft børn, men på grund af endometriose kunne hun ikke blive gravid. Vi har talt med hende om livet uden børn. Lever hun et meningsfuldt liv? Hvor meget fylder sorgen i dag? Og hvilke tanker gør hun sig om at være det sidste led?

Jeg har det ok med ikke at have fået børn

Marianne Christensen skriver i bogen, at ingen nogensinde spurgte hende, hvordan hun havde det med ikke at have fået børn. Det er derfor oplagt at indlede samtalen med netop dette spørgsmål, for hvordan har hun det egentlig med ikke at have fået børn?

"Det har jeg det ok med i dag. Der er jo også mange bekymringer forbundet med at have børn, som jeg er sluppet for," siger Marianne med et smil på læben.

I en alder af 66 år, skulle man måske tro, at spørgsmål omkring forældreskab efterhånden var ebbet ud. Det er bare ikke altid tilfældet. Marianne oplever stadig tabuet, når folk som en selvfølge spørger hende, hvor mange børn hun har. Når hun svarer, at hun ikke har børn, siger folk typisk "nå," hvorefter samtalen slutter eller bevæger sig i en anden retning. Der er nemlig ikke nogen, der nogensinde har spurgt ind til, hvorfor det forholder sig sådan. Marianne er godt klar over, at folk sandsynligvis er bange for, hvordan hun vil reagere på spørgsmålet. Men hun understreger, at folk gerne må spørge ind til, hvorfor hun ikke har fået børn. Det gør hende ikke ked af det. Til gengæld bryder hun sig ikke om udtrykket permanent barnløs.

"Jeg har studset over formuleringen barnløs, og jeg bryder mig faktisk ikke om den. Og når man så sætter ordet permanent foran, bliver det endnu værre. Så vil jeg hellere kaldes en fri kvinde. Det er jo det, jeg er, så det er da en bedre måde at definere det på," siger Marianne og slår en latter op. I det hele taget har hun altid forsøgt at se lyst på tilværelsen ud fra en filosofi om, at de ting vi ikke kan ændre, dem skal vi forsøge at lade ligge.

Endo-hvad-for-noget?

Dengang Marianne og hendes mand besluttede sig for, at de gerne ville have et barn, var der ikke et særligt stort fokus på hverken endometriose eller fertilitetsbehandling. Fortalte hun folk om sin endometriose, blev hun mødt af et "endo-hvad-for-noget"? Og når hun efterfølgende forklarede, hvad sygdommen gik ud på, kunne folk godt føle sig lidt ubehageligt til mode, når de fandt ud af, at det var noget, der foregik i underlivet. Det var alligevel lidt for intimt at snakke om. I dag er Marianne glad for, at der er kommet et større fokus på sygdommen.

Men da hun selv forsøgte at blive gravid, kædede hun ikke barnløsheden sammen med endometriosen. På et tidspunkt gennemgik hun en operation for at få fjernet noget af det væv, endometriosen havde forårsaget. Efter operationen opstod der arvæv, og selvom Marianne fulgte diverse husråd, lige fra at stå på hovedet efter samleje til at måle sin temperatur for at finde tidspunktet for ægløsning, så blev hun ikke gravid.

Marianne var på et tidspunkt på sygehuset til en samtale med en gynækolog for at få hjælp til fertilitetsbehandling. Det var tilbage i 1980'erne, hvor fertilitetsbehandling var nyt i Danmark. Gynækologen var ikke positivt stemt overfor kunstig befrugtning, og sagde til Marianne, at denne type behandling var dyr, og derfor ikke kunne komme på tale.

”Jeg har studset over formuleringen barnløs, og jeg bryder mig faktisk ikke om den. Og når man så sætter ordet permanent foran, bliver det endnu værre. Så vil jeg hellere kaldes en fri kvinde.

” Jeg vidste, at jeg ikke kunne leve mit liv på en drøm, som ikke kunne opfyldes. Det var hvert fald det, mit hoved fortalte mig. Men i hjertet blev jeg selvfølgelig skuffet hver måned, når jeg fik min menstruation.

”Jeg har selvfølgelig været ked af det og vred over, at jeg ikke fik chancen for at prøve kunstig befrugtning, men det var ikke en følelse, der varede ved. Jeg valgte at lægge vreden på hylden, og acceptere min situation og mit livsvilkår,” fortæller Marianne.

På et tidspunkt besluttede hun i fællesskab med sin mand at lægge ønsket om et barn på hylden. Manden havde børn fra et tidligere ægteskab, og sagde somme tider til Marianne, at hun ville være blevet en fantastisk mor. Men de blev enige om ikke at bruge mere energi på det. I stedet ville de fokusere på deres fælles interesser. Da Marianne som 42-årig fik fjernet sin livmoder, var det et endegyldigt farvel til drømmen om et barn.

”Jeg vidste, at jeg ikke kunne leve mit liv på en drøm, som ikke kunne opfyldes. Det var hvert fald det, mit hoved fortalte mig. Men i hjertet blev jeg selvfølgelig skuffet hver måned, når jeg fik min menstruation. Da min livmoder blev fjernet, græd jeg mine salte tårer. Og for mig var det vigtigt at få sagt farvel til min livmoder, selvom det kan lyde mærkeligt,” fortæller Marianne.

Det var vigtigt for hende at se sin livmoder efter operationen og sige farvel til den for at få sat et endeligt punktum.

Marianne er i det hele taget stor fortæller for, at man markerer afslutningen på et skelsættende tidspunkt i livet ved f.eks. at lave et ritual. For hendes eget vedkommende blev det ritual med livmoderen, men det kunne også have været at skrive sine tanker ned.

Meningen med livet må være at give det videre, eller?

De fleste har garanteret hørt Rasmus Seebachs sang fra 2015 ”Livet går videre,” hvori han synger ordene ”Og ærligt så tror jeg, at meningen med livet må være at give det videre.” Hvor Rasmus Seebach vælger at formidle ordene gennem sin sang, så har mange måske tænkt dem, når de er i fertilitetsbehandling, eller når de er på nippet til at afslutte behandling uden børn. For hvad er meningen med livet, hvis det ikke er at føre vores gener videre, som vi måske oprindeligt havde forestillet os? Og har Marianne nogensinde følt meningsløshed i forbindelse med barnløsheden?

”Nej, det har jeg ikke. Lige fra barnsben har jeg været i gang med alt muligt, og i mit voksenliv har jeg altid fundet mening i min undervisning og mit arbejde. Jeg ser mig selv som en formidler, og jeg har haft mulighed for at arbejde mere end de fleste, og er et meget kreativt menneske. Jeg tror på, at når man er glad, er man til glæde for andre. Det handler om at finde det, der får dit hjerte til at synge,” siger Marianne.

Hvor meningsløshed ikke har fyldt i Mariannes liv, så har sorgen over ikke at kunne ”opfylde den ultimative forventning til en kvinde” til gengæld fyldt i hendes tanker og bevidsthed. I bagklogskabens klare lys, erkender Marianne også, at nogle af de mange rejser, hun var på med sin mand, var en slags flugt fra konfrontationen med det perfekte. Det perfekte par, familien, fællesskabet og højtiderne med børn. Marianne understreger, at hun har den sødeste

familie, og at følelsen af at være udenfor, udelukkende stammede fra hende selv. Det samme gjorde presset og forventningen om at skulle være en rigtig kvinde og føre slægten videre ved at få børn. Der var aldrig nogen, der lagde pres på hende. Det gjorde hun derimod selv.

Jeg er Marianne

Marianne har arbejdet meget med sig selv for at dykke ned i, hvad hun ønskede sig i livet, når et familieliv med børn ikke blev en realitet. Hun har været i terapi og reflekteret over de store eksistentielle spørgsmål. Det har været en proces, men Marianne fortæller ærligt, at hun er glad for sit liv med alt, hvad det har budt på af glæder og sorger undervejs.

”Jeg har fået lov at leve et selvstændigt liv med den ultimative frihed. Selvfølgelig er det ærgerligt, at mine gener ikke bliver ført videre. Jeg ville da gerne have ført mine kreative gener ud i verden, og jeg er sikker på, at jeg ville have fået nogle fantastiske børn,” siger Marianne og griner.

På den anden side nyder hun at kunne se sine søskende og deres børn føre slægten videre, og hun har accepteret og erkendt, at hun er sig selv, uden børn og som et selvstændigt individ. Når folk har nævnt, at børnene hun underviser, på en måde er hendes børn, eller når nogle har villet kalde hende papfarmor, har hun venligt men bestemt insisteret på, at hun er Marianne. Hun er sig selv, og hun er god nok. Af samme årsag har hun heller aldrig haft behov for at erstatte de børn, hun ikke fik, med en hund eller noget andet. Det ville bremse den healing, der ligger i at acceptere, at man er sig selv, og at man er nok. Marianne har til gengæld forståelse for, at andre måske har et andet behov.

Sorgen bliver klappet lidt på hovedet

Marianne ved, det er en proces at erkende og acceptere, at livet formede sig anderledes, end man håbede og troede. Hun forklarer, at man kan træffe et aktivt valg om at arbejde med sig selv og arbejde hen imod at anerkende sit livsvilkår. Man skal forsøge at skabe sine relationer på anden vis. Det kan man gøre ved at tale med andre i samme situation og søge de fællesskaber, som ikke har med børn at gøre. Det kan være alt lige fra foreningsarbejde til frivilligt arbejde eller deltagelse i kreative fag. Det vigtigste er, at man finder glæde i sit liv, som det har udformet sig.

På spørgsmålet om hvor meget sorgen fylder i dag, svarer Marianne:

”Sorgen ligger i mit hjerte, og den må gerne være der, men den skal ikke overskygge mit liv. Når den en gang imellem dukker op, anerkender jeg, at den er der, klapper den lidt på hovedet, og flytter fokus over på noget andet. Jeg har så mange ting at glæde mig over, og jeg har et godt liv,” siger hun med et smil. ●

Bogen ”Det sidste led – et liv uden børn”

er skrevet af Marianne Christensen og Dorte Roholte og findes både som trykt bog og e-bog.